

OPINIA NR 6/2024
PREZYDENTA MIASTA KRAKOWA
Z DNIA 30 stycznia 2024 r.

dotycząca projektu uchwały w sprawie ustalenia kierunków działania dla Prezydenta Miasta Krakowa dotyczących utworzenia użytku ekologicznego „Łąki w Toniach” – druk nr 3955.

Na podstawie § 30 ust. 4 pkt 4 Statutu Miasta Krakowa stanowiącego załącznik do uchwały nr XLVIII/435/96 Rady Miasta Krakowa z dnia 24 kwietnia 1996 r. w sprawie Statutu Miasta Krakowa (tekst jednolity: Dz. Urz. Woj. Małopolskiego z 2019 r., poz. 7074 oraz z 2020 r. poz. 919) postanawia się, co następuje:

Opiniuje się negatywnie projekt uchwały wniesiony przez Klub Radnych Kraków dla Mieszkańców w sprawie ustalenia kierunków działania dla Prezydenta Miasta Krakowa dotyczących utworzenia użytku ekologicznego „Łąki w Toniach” – **druk nr 3955.**

UZASADNIENIE

W projekcie uchwały wskazano kierunki działań dla Prezydenta Miasta Krakowa zmierzające do utworzenia użytku ekologicznego „Łąki w Toniach” oraz zawnioskowano o podjęcie następujących czynności:

- objęcie Łąk Tonie szczególną ochroną, włączając je do istniejących obszarów chronionych lub tworząc specjalne przepisy ochronne,
- stworzenie planu działań na rzecz ochrony i rewitalizacji Łąk Tonie, w tym regularnego koszenia i dbania o przyrodę,
- wygospodarowanie środków na skup gruntów w tym obszarze, aby zapewnić jego długotrwałą ochronę i zachowanie jako miejsca rekreacji dla mieszkańców,
- utworzenie ścieżki pieszo-rowerowej wzdłuż terenu Łąk Tonie, łączącej Kraków z Ojcowem.

Użytek ekologiczny - zgodnie z art. 42 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tekst jednolity: Dz. U. z 2023 r., poz. 1336 z późn. zm.), to zasługująca na ochronę pozostałość ekosystemu mająca znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej - naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania. Na terenie Gminy Miejskiej Kraków funkcjonuje 19 użytków ekologicznych, przez co Kraków jest w czołówce pod względem tej formy ochrony przyrody, gdyż zaraz za Krakowem znajduje się Łódź z 18 użytkami ekologicznymi, a sytuacja w innych dużych miastach wygląda tak, że na terenie Wrocławia znajdują się 3 użytki, w Warszawie 5, a w Poznaniu ustanowiono 10 użytków ekologicznych.

Zgodnie z *Koncepcją systemu terenów zieleni publicznej miasta Krakowa* zawartą w *Kierunkach rozwoju i zarządzania terenami zieleni w Krakowie na lata 2019-2030* teren Łąk w Toniach ujęty został jako proponowany zespół przyrodniczo-krajobrazowy, o powierzchni 81,74 ha, obejmujący rozległy, otwarty obszar łąk świeżych i zmiennowilgotnych występujących w dolinie potoku Sudół i jego dopływów. Wnioskowany obszar tworzą grunty złożone z ponad 550 działek stanowiących własność osób fizycznych i prawnych (wiele z nich o nieuregulowanym stanie prawnym), natomiast zaledwie 5% powierzchni całego terenu

stanowią działki gminne. Omawiany teren zabezpieczony jest w około 80% przed zabudową poprzez przeznaczenie go jako tereny zieleni oraz rolne w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego obszarów: „Tonie - Łąki”, „Tonie - Zachód” oraz „Bronowice - Stelmachów”.

Zgodnie z ustaleniami planistycznymi zawartymi w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego obszaru „Bronowice - Stelmachów”, dla południowej części proponowanego zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Łąki Tonie” zapisy planu wskazują przeznaczenie pod tereny zabudowy usługowej, tereny infrastruktury technicznej, a także w niewielkim stopniu tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, przy czym należy pamiętać, że zgodnie z archiwalną mapą roślinności rzeczywistej już przed 2016 r. określano tam przede wszystkim przeciętne walory przyrodnicze – zbiorowiska ugorów i odłogów.

W orzecznictwie sądowym wskazuje się, że przy wydawaniu aktów prawa miejscowego na podstawie art. 44 ust. 1 i 2 o *ochronie przyrody*, należy pamiętać o zasadzie proporcjonalności wynikającej z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP. W przeciwnym bowiem razie przepisy prawa miejscowego mogłyby się stać ukrytą formą wyłączenia, o którym stanowi art. 21 ust. 2 Konstytucji RP, tyle że jest to wyłączenie bez słusznego odszkodowania (por. wyrok NSA z 24 listopada 2017 r., sygn. II OSK545/16; wyrok NSA z dnia 16 grudnia 2016 r., sygn. II OSK 785/15). Działanie organu władzy publicznej, mieszczące się w jego prawem określonych kompetencjach, ale noszące znamiona arbitralności i niepoddające się kontroli i nadzorowi, nie może być uznane za zgodne z prawem. Obowiązek działania na podstawie prawa, w połączeniu z zasadą zaufania, stwarza po stronie organów władzy publicznej obowiązek uzasadniania jej rozstrzygnięć.

Zgodnie z zatwierdzanym co roku budżetem Miasta Krakowa Wydział Skarbu Miasta uzyskuje środki finansowe na zadaniu nr GS/A2.1/07 *Regulacja stanów prawnych i pozyskiwanie nieruchomości do zasobu Miasta*. Zakres rzeczowy ww. zadania obejmuje m.in. zakup terenów do zasobu Miasta celem utrzymania terenów zielonych oraz wykup gruntów i nieruchomości dla utworzenia parków miejskich. Zadanie to zawiera jeszcze inne pozycje, które winny być zrealizowane, tj. wykupy gruntów związanych z inwestycjami drogowymi objętymi listą hierarchiczną, wykupy nieruchomości pod bieżące inwestycje programowe, regulację stanów prawnych nieruchomości zajętych w związku z realizacją celów publicznych, pozyskanie atrakcyjnych terenów do zasobu Miasta, w tym w drodze pierwokupu. Podjęcie czynności zmierzających do nabycia do zasobu gminnego nieruchomości przeznaczonych pod zielen publiczną w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego w sytuacji zabezpieczenia w budżecie Miasta Krakowa odpowiednich środków finansowych przeznaczonych na ten cel.

Posiadanie prawa własności jest warunkiem niezbędnym do efektywnego prowadzenia zabiegów ochrony czynnej w celu utrzymania trwałości ekosystemów.

Na terenie planowanego użytku ekologicznego funkcjonują rowy melioracyjne, w tym rów strategiczny. Z punktu widzenia odwodnienia nie tylko przedmiotowego terenu, ale również obszaru po drugiej stronie ul. Jasnogórskiej niezbędne jest zapewnienie możliwości prowadzenia prac utrzymaniowych i eksploatacyjnych w celu zachowania swobodnego odpływu wód opadowych i roztopowych. Utworzenie użytku ekologicznego stanowiącego formę ochrony przyrody w myśl zapisów ustawy o *ochronie przyrody*, z uwagi na chronione elementy przyrodnicze, ogranicza możliwości korzystania z terenu nim objętego. W przypadku utworzenia użytku ekologicznego, należy zapewnić w uchwale, jak również w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, możliwość wykonywania robót utrzymaniowych na istniejących rowach melioracyjnych i rowie strategicznym.

Zgodnie z treścią § 22 ust. 1 uchwały nr CII/2668/18 Rady Miasta Krakowa z dnia 23 maja 2018 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru „Tonie - Łąki” wyznaczone zostały tereny infrastruktury technicznej, oznaczone symbolami: WZ.1 – WZ.5 o podstawowym przeznaczeniu pod suchy zbiornik małej retencji „Tonie” zgodnie z Programem Małej Retencji Województwa Małopolskiego wraz z obiektami i urządzeniami służącymi ochronie przeciwpowodziowej. Tereny te obejmują działkę nr 1106/1 obręb 33 Krowodrza. Zbiornik „Tonie” stanowiąc element budowy systemu ochrony przeciwpowodziowej Miasta Krakowa, został umieszczony na liście zadań rekomendowanych do realizacji w Programie Małej Retencji Województwa Małopolskiego”, jak również był przedmiotem prowadzonych analiz, w ramach opracowanego na zlecenie Małopolskiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych w Krakowie w 2015 r., programu pn. Wielowariantowy program inwestycyjny wraz z opracowaniem strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla cieków aglomeracji Krakowskiej z wyłączeniem rzeki Wisły. Na podstawie wspomnianych opracowań, pod kątem powyższych działań została poczyniona rezerwa terenu, która obecnie stanowi między innymi obszar ww. działki, będącej własnością Gminy Miejskiej Kraków. Jednocześnie należy podkreślić, że zgodnie ze statutową działalnością, realizacja przedsięwzięcia leży w kompetencji Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie RZGW w Krakowie (PGW WP).

W związku z faktem, że wprowadzenie obostrzeń wynikających z ustawy o ochronie przyrody, które zaczną obowiązywać w momencie utworzenia użytku ekologicznego na tym terenie, może uniemożliwić prowadzenie prac w zakresie ochrony przeciwpowodziowej tego obszaru, jak również prowadzenie prac utrzymaniowych. W mojej ocenie niezbędne wydaje się zatem pozyskanie stanowiska PGW WP, jako administratora Sudołu od Modlnicy.

Biorąc pod uwagę następujące uwarunkowania:

- większość wnioskowanego terenu (ponad 80%) została zabezpieczona przed zabudową poprzez przeznaczenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego jako tereny zieleni ZP (pozostałe obszary to w większości tereny opisywane jako obszary o przeciętnych walorach przyrodniczych),
- 95% wnioskowanego obszaru stanowią grunty o bardzo dużym rozdrobnieniu i nieuregulowanym stanie prawnym, niebędące własnością Gminy Miejskiej Kraków,
- brak prognozy skutków finansowych przedmiotowej uchwały w zakresie wykupu ponad 550 działek o powierzchni około 80 ha oraz kosztów związanych z regulacją stanu prawnego,
- konieczności uzyskania stanowiska Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie,

opiniuję negatywnie projekt uchwały według druku nr 3955.